

IKÄÄNTYVÄ TARHURI JA PUUTARHANHOITO

"MAAILMA MUUTTUU ESKOSENI!" VANHA TOTEAMUS SOPII

 TÄHÄN AIKAAN
 PUUTARHANHOITON
 MEIHIN, TARHUREIHIN
 ELÄMÄÄN KALENSÄ

 ELÄMÄ MENEÄ ETEENPÄIN, VAIKKA YRITTÄISI KUINKA JARRUTTAA.
 TARHURI VANHENEÄ JA MONENLAISET MUUTOKSET ELÄMÄSSÄ

VAIKUTTAVAT MYÖS PUUTARHANHOITON
 VOIMAT VÄHENEVÄT
 TOIVEET MUUTTUVAT
 EHKÄ TAI DOTKIN RAPISTUVAT
 TALOUDELLINEN TILANNE HUOLESTUTTAA
 ELÄMÄN TILANTEET MUUTTUVAT YM.

 PUUTARHA EI OLE ENTISENSÄ
 MUUTOKSIA TAPAHTUU LUONTAISESTI
 PUUT JA PENSAAT KASVAVAT
 MAAPERÄ MUUTTUU
 OSA KASVEISTA REHOYTAA JA OSA KUOLEE

 VANHENEVA TARHURI ON MONENLAISTEN KYSYMYSTEN JA
ONGELMIEN KESKESSÄ!

PUUTARHAN TURVALLISUUS

TIET, KÄYTÄVÄT, POLUT

JOITA KÄYTETÄÄN PÄIVITTÄIN, VAATIVAT PERUSTEEHISEN TARKASTELUN

TARHURIN TASAPAINO SAATTAA HUONONTUA VANHEMMITEN, JOIKOIN
KAATUMISRISKI LISÄÄNTYY

KANNATTAA TARKASTEELLA KULKUVÄYHÄ SIITÄ NÄKÖKULMASTA
MIKÄ ON PINTA MATERIAALI

SORA • RIKKARUOHOTTUU
• HYVIN TAMPAHTUNA
ON TURVALLINEN
TIENPOHJA

KUORIKE

- MUKAVA POLUNPOHJA
- HELPOSTI MAATUVA
- RIKKARUOHOTTARTTUVA
PINTAAN

KIVET

- OVAT EPÄTA-
SAISIA KULKEA
- VOIVAT SIIRTYÄ
POIS PAIKOILTAAN
- KENGÄNKÄRKI
VOI TARTTUA REONNAAN
- RIKKARUOHOTTUU
KIVIEN YMPÄRYS

LAATAT, TIILET, LUSKEKIVET

- HYVIN POHJUSTETTUNA JA
SAUMATTUNA TURVALLISIA
- KESTÄVIÄ, HELPPOHITOISIA

PUU-JA LAUTARAKENTEET

- VAATIVAT KORJAUSTA JA
HUOLTOA
- EHKIVÄ TURVALLISIA
- PUULAATAT SAATTAVAT
LIKKUA POIS PAIKOILTAAN
- SATEELLA VANHEMMITEN
LIVKKAAT

MULTA POLKU

- VOI OLLA SATEELLA
LIUKAS
- RUOHOTTUU

KANNATTAA MIETTÄÄ MIKÄ ON
TIEN, KÄYTÄVÄN TAI POLUN

- KÄYTTÖTARKOITUS
- HELPPOHITOISUUS
- TURVALLISUUS

JA PANOSTAA NUIHIN

PORTAAT, REUNAKIVET, ERITASOT

PORTAAT OUVATPA NE

- SISÄÄN, TAI
- ULKONA

OVAT TÄRKEÄSSÄ ASEMASSA
SISÄTILOJEN JA ULKOTILOJEN
TURVALLISUUDESSA.

REUNAKIVET TEIDEN

JA KUKKAPENKKIEN.
REUNASSA ON HYVÄ
RATKAISU SELKEYTÄ-
MÄÄN esim. NURMIKON
JA ISTUTUSTEN RAJAA!

ERITASOISET

TILAT ULKONA
JA SISÄÄN
OVAT AINA
VAARANPAIKKOJA.

PORTAIDEN TURVALLISUUTEEN

KANNAYTAA UHRATA AIKAA
MIETTIMISEEN

ONKO ASKELMAT EHVIA
OVATKO NE SOPIVAN KORKEITA
(SIIS ASKELMAT?)

ONKO LIUKASTUMISVAARA
(TUKEEKO ULKOPORTAAT
SATEELLA LIUKKAAKSI?)

KAIDE ON TARPEELLINEN!
TAAKKOJEN KANTAMINEN
ON VAARATEKIJÄ PORTAISSA
(APUJOUKOT OVAT TÄRKEITÄ!)

PITKISSÄ PORTAISSA esim.
ULKONA RINTEESSÄ ON HYVÄ
OLLA LEPOTASO, JONHON VOI
LAITTAA VAIKKA TUOLIN.

NE SAATTAVAT OLLA
MYÖS ANSA VANHENE-
VALLE TARHURILLE

REUNUKSEEN, JOKA
SAATTAA OLLA KASVIEN
ALLA "TÖKSÄHTÄÄ" JALKA
JA TARHURI VOI LÖYTÄÄ
ITSENSÄ HAISTELEMASTA
KUKKIA LÄHETÄISYYDELLÄ

KAIDE, TAI MUU
"MERKKI" ERI-
TASOSTA, VOI
HUTTAA
TILANTEESSA.

TÄRKEÄÄ ON TIEDOSTAA
ERI KORKUISTEN REUNOJEN
OLEMASSA OLO JA VAROAA
NIIÄ, ETTEI KÄY
VAHINKOA!

PIHAN VALAISEMINEN LISÄÄ TURVALLISUUTTA

HYVÄ VALAISTUS PIHAPIIRISSÄ
AUTTAA TARHURIA ARKIASKAREISSA

TÄRKEITÄ KOHTEITA OVAT

- ULKO-OVEN EDUSTA
- PIHATIET
- PORTAAT
- AUTOTALLIN JA
VARASTON YM. OVIVAHOT

VALOT PARANTAVAT PIHAN

- TOIMIVUUTTA = TURVALLINEN YMPÄRISTÖ
- LUO TURVALLISUUTTA = PORTAAT
LISÄÄVÄT PIHAN TUNNEELLISUUTTA
- KOROSTAA NÄKYMIÄ = ETUPIHAN KASVIT
- LUO YKSILÖLLISYYTTÄ = VALAISTU PUU

PIHAVALOT VOIVAT OLLA KIINTEITÄ..

- ULKOVALOJA OVIEN PIELISSÄ
- VALOSARJOJA, VOI OSTAA MYÖS
SIIRRETTÄVIÄ MATALANÄNNITTEISIÄ
- AUTTOMAATTI OHJAUKSELLA ON
  - HÄMÄRÄTUNNISTIMIHA
  - LIIKEILMAISIMEHA
  - ASASTIMEHA

LUMI, JÄÄ JA LIUKASTELU

SUOMEN TALVEEN KUULUU LUMI

- KAUNISTAA MAISEMAN
- SUOJAA KASVEJA PAKKASELTA

LUMITYÖT OMAKOTITALOSSA, VOI OLLA
VAIKEA KYSYMYS VANHENEVALLE
TARHURIKKE!

TALVET OVAT VIELÄ HYVIN OIKUKKISIA,
JOKA VAIKEUTTAA ASIAN HOITAMISTA

APUJOUKKOJA JA -VÄLINEITÄ TARVITAAN
JOS LUMITYÖTÄ ON AJORADAN VERRAN
MONTAKUMMENTA METRIÄ!

LUMIINKO ON HYVÄ VÄLINE,
NIIN KAUAN KUIN SITÄ JAKSAA
LIIKUTELLA.

TÄRKEÄÄ ON LÖYTÄÄ TRAKTORIMIES
KYIÄTÄLKARI, TAI ELÄKEELÄISTEN
APUJOUKOT AUTTAMAAN!

LIUKKAUS ON PETOLLISTA JA
JOSKUS KOHTA LOKASTA,
JOTEN HIEKOTUSÄMPÄRI ESIN
JA LIUKVESTEET JALKAAN!

SOPII
MONEEN
PAIKKAAN

RÖNSYILEVÄT JA KAATUILEVAT KASVIT

 PUUTARHAN KÄYTTÄVÄT ON HYVÄ PITÄÄ AVOIMINA JA ISTUTTAA esim. KORKEAT KASVIT KESKEMÄNHÖ KUKKAPENKKIIN

 RÖNSYILEVÄT PITKÄVARTISET esim. KÖYNNÖKSET MUODOSTAVAT VAARAN, JOS NE PÄÄSEVÄT KASVAMAAN MAATA PITKIN, VÄHINGOSSA TÄHÄÄ LATVAN PÄÄHÄN JA TOINEN JALKA SATTUU "SILMUKKAAN" NIIN SE ON MENOA, SILLÄ USEIN VÄRRET OVAT SITKEITÄ, EIVÄTKÄ HELPOSTI KATKEA.

 PIIKIKKÄÄT PENSAAT JA KÖYNNÖKSET MUODOSTAVAT OMAT VAARATEKIJÄT OKSAT TARTTUVAAT HUKSIIN JA VAATTEISIIN RAAPIVAT KÄSIÄ JA SILMÄTKIÄ OVAT VAARASSA. (TÄRKEÄÄ ON PITÄÄ SUOJALASEJA JA SADETTAKKI PÄÄHÄ, KUN KÄSITTELEE VAIKKA ISOJA RUUSUJA!)

SELKEYTTÄ ISTUTUKSIIN

 TARKASTELE ISTUTUKSIA JOKA TASOLLA

PUUT

 OVATKO HYVINVOIPIA!
 MAHTUVATKO KASVAMAAN
 VARJOSTAVATKO LIKAA
 KÖYDYTTÄVÄTKÖ MAAPERÄÄ
 TARVITSEVATKO KOKO AJAN HUOLTOA JA LEIKKAUSTA
 ONKO ONGELMANA SYKSYISIN LEHTTEN PALJOUS

PENSAAT

 KASVAVATKO SOPIUISSA PAIKOISSA
 OVAT TERVEITÄ
 SOPIVAT KASVAMAAN
 RISUUNTUVATKO HELPOSTI
 PITÄÄ LEIKATA JA MUOTOILLA VUOSITTAIN

POISTA

VANHAT JA HUONOSTI VOIVAT PUUT JA PENSAAT, SILLÄ NE LISÄÄVÄT TYÖTÄ JA SAATTAVAT OLLA TURVALLISUUSRISKI

PERENNAT IKI-IHANAAT, PALJON TYÖLLISTÄVÄT

OLEMMEKO OMAN PUUTARHAMME VANKEJA?

HELPPO ON AINA TEHDÄ SAMALLA TAVALLA JA KASVATTA A SAMOJA KASVEJA, VAIKKA NE OLISIVAT TYÖKÄITÄ JA PALJON AIKAA VIEVÄÄ!

KASVIVAKINNAT ON HYVÄ TEHDÄ NIIN, ETTÄ HUOMIOI TÄRKEITÄ ASIOITA

SOPIVAT OLOSUHTEET

- VAHO
- MAAPERÄ
- KOSTEUS/KUIVUUS
- KASVUVÄYHYKKE

MITÄ ENEMMÄN KASVI VAATII HUOLTOA JA YLLÄPITOJA.

SITÄ ENEMMÄN SE KULUTTAA LUONNONVAROJA!

EKOLOGISESTI KESTÄVÄ PUUTARHAN-
HOITO PERUSTUU VALINTOIHIN, JOTKA KESTÄVÄT AIKAA JA OLOSUHTEITA

VAPAUTTAVAT MYÖS TARHURIN TURHISTA TOIMISTA! (NYPPI-
MISET, LEIKKAAMISET, PEITTELY YM.)

PERENNAT OVAT MONEN PUUTARHURIN LEMPILAJEJA

- MITÄ ON MUKAVA KASVATTA
- LÖYTYY MONENLAISIIN OLOSUHTEISIIN
- ON ERI KORKUISIA
- KASVUTAVALTaan ERILAISIA
- AINA TUOTETAAN UUSIA LAJEJA, JOITA TÄYTYY SAADA JA KOKEILUA KASVATTA!

PERENNAT OVAT KAIKKEIN ENITEN TYÖLLISTÄVIÄ

- JOTEN ON TÄRKEÄÄ VANHEMMITEN KARSIA SEKAISET KASVIT
- JOITA PITÄÄ PEITTÄÄ SYKSYISIN
  - JATKUVASTI JAKAA
  - POISTAA KURKIVIA VARSIA YM.

PERINNEPERENNAT OVAT HELPPO-
HOITOKASVEJA, JA TOTTUNEET SUOMEN OIKUTTELEVAAN VUODEN KIERTOON!

KUN PYRIT HELPPOHOITOI SUUTEEN PUUTARHASSA!

 MIETI KUINKA PALJON VILJELET HYÖTYKASVEJA?

KASVATAIKO KESÄKUKKIA RUNSAIN MITOIN?

 HYÖTYKASVIT VAAMUVA AURINKOISEN JA RAVINTEIKKAAN PAIKAN

 PALJON HELPOTTU KESÄTYÖT, KUN JÄTTÄÄ KESÄKUKKIA VÄHEMMÄLLE !

 TYÖN MÄÄRÄ VOI OLLA SUURI, JOS VILJELEE PERINTEISESTI KASVIMAALHA ON HUOMIOTA

- MAAN MUOKKAUS
- RIKKARUHOJEN KITKENTÄ
- SIEMENKYLVO (ESIKAS-VATUS)
- HARVENNUS
- KASTE LUKA
- TUHOLAISTORJUNTA
- SADON KORJUUTA

 ESIKASVATUS
 KOUHUTUS
 VENVYVÄT LIIAN

PITKIKSI
 KAIKKI IKKUNAT TÄYNNÄ TAIMIA
 ON MUKAVAA PUUHAA!
 RAHAA SÄÄSTYV
 SAA OMANLAISIA ISTUTUKSIA.

 OSTO TAIMET

ON HYVÄ AJATELLA KESÄKUKKIEN ISTUTUSTA. EI LIIAN PIENIÄ RUUKKUIJA JA AMPPELEITA

 LAVAVILJELY HELPOTTAA VANHENEVAA TARHURIA

- KORKEAT LAVAT (Linn. 2 LAVAKAULUSTA)
- EI TARVITSE KÄÄNTÄÄ MAATA
- KATEVILJELY JA KOMPOSTI PITÄVÄT MAAN HYVÄNÄ
- KOSTEUS SÄILYVÄ PAREMMIN
- TARHURIN SELKÄ SÄÄSTYV

 EITÄ PAIKKA ON KASVEILLE SOPIVA, EI PAAHTEINEN EIKÄ VARJOINEN
 JAKSANKO KASTE LUKA JA LANNOITTA A?

 ISOIHIN RUUKKUIHIN VOI LAITTA A KESÄKUKKIKSI PERENNOJA, KEIJUNKUKKI (7) KUUNNIJAT, HEINÄT, TIARELLAT. YM.

PUUTARHANHOITO JA TARHURIN HYVINVOINTI!

TUTKIMUKSET OSOITTAVAT,
ETTÄ PUUTARHA JA YLEISESI
VIHREÄ YMPÄRISTÖ VAIKUTTAA
POSITIIVISESI TERVEYTEEN
JA YLEISEEN HYVINVOINTIIN!

IKÄINSTITUUTIN TUTKIJAT ERJA RAPPE
ON TUTKINUT VIHREAN YMPÄRISTÖN
MERKITYSTÄ ERITYISESI
IKÄIHMIEN ELÄMÄÄN

HAASTATTELUSSA HÄN KOROSTAA
ASUINYMPÄRISTÖN MERKITYSTÄ
YLEISESI IHMIEN ELÄMÄÄN

YMPÄRISTÖ VAIKUTTAA IHMISEEN

- FYSIISESI = LIIKUNTA
- PSYKKISESI = HENKINEN VIRKISTYMINEN
- SOSIAALISESI = KANSSA KÄYMINEN
- TOIMINNALLISESI = MONENLAISESI PUUHA

VIHERALUEET JA PUUTARHA
VAIKUTTAVAT KAIKKIEN
NAIDEN OSA-ALUEIDEN
KAUTTA

HYVINVOINTIA TUKEE

- PUHDAS ILMA
- AURINGON VALO
- AISTITUNTEMUKSET

VIHREÄ YMPÄRISTÖ VAIKUTTAA

- VERENPAINEESEEN
- SYKKEESEEN
- AINEENVAIHDUNTAAN
- AKTIIVISUUTEEN

MAAPERÄN MIKROBEILLA ON
MYÖS SUURI MERKITYS
IHMIEN TERVEYTEEN

VIHREÄ YMPÄRISTÖ TUOTTA

- AISTIEN KAUTTA
- HYVÄÄ MIELTÄ
- LUONTO EI VAADIMITÄN
OTTA JOKAISEN
VASTAAN EHDOTTA

KAIKKI PUUTARHAT
JOISSA ON MONIAISTISUUTTA
OVAT MUISTIA TUKEVIA

HYVIÄ ASIOITA PUUTARHAN HOIDOSTA IKÄÄNTYVÄLLE TARHURIKKE!

LIIKUNTA

 JOS ON VÄHÄNKÄÄN MAATA
ASUNNON TAI TALONPÄÄRILLÄ,
NIIN YLLÄTTÄVÄN PALJON
SAA LIIKUNTA

 ISOLLA TONTILLA MENEE JO
KUNTOILUN PUOLELLE
AINA SE LAPIO ON VÄÄRÄSSÄ
PAIKASSA!

 TUOKIN TARVISEE VETÄ,
KUN NOIN LURPATTAA!

 MULTASÄKKI PITÄÄ KANTAA
LAVAN LUO!

 TUOKIN OKSA PITÄÄ LEIKATA,
KUN ON PAHASTI REVENNYT!

 KÄYMPÄ HAKEMASSA RUOHO-
SIPOMA! YM.

 KÄVELY, JOKA ON IKÄIHMIEN
TÄRKEIN KUNTOILUMUOTO, TUKEE
PUUTARHASSA SOPIVASTI KÄYTTÖÖN.

 LISÄÄ HYVINVOINTIA JA PITÄÄ
JÄSENET VETREÄNÄ

 TUKEE HUOMAAMATTA LIKUTTUA

 PUUTARHASSA TOUHUAMINEN
ON MONIPUOLISTA LIIKUNTA

 KAIKKI MIKÄ KASVAA MAANTASAKKA
VAATI TARHURIKTA

 KUMARTELUA

 KÖYRISTELVÄ

 VENYTTELYÄ

 KURKOTTELUA

 TAIVUTTELUA

 KYRKISTELVÄ

NE TAPAHTUVA HUOMAAMATTA JA
OVI KUNTOLIIKUNTA PARHAIMMILLAAN

 TÄRKEÄÄ ON IKÄIHMISELLE
SE, ETTÄ ON PUUTARHA,
JONON ON PAKKA LÄHTÄÄ,
JOS EI SITÄ PUUTARHAA OLSI
NIIN KUINKA HELPPOA ONKAA
JÄÄDÄ SOHVAN POUKALLE!

PUUTARHA LISÄÄ TARPEELLISUUDEN
TUNNETTA

 ON MITÄ HOIVATA

 MITÄ IHASTELEA

 SAA OLLA TARPEELLINEN

AISTIT JA PUUTARHANHOITO

• IHMISEN KAIKKI 5 PERUSAISTIA
SAAVAT AISTIKOKEMUKSIA
PUUTARHANHOIDOSTA

• PUUTARHAOIDEN RAUHOITTAVA
VAIKUTUS ON TIEDETTY JO
1800-LUVUN ALUSTA JA SITÄ
ALETTIIN SOVELTAA ESIMERKIKSI
PSYKIATRISISSA HOIDOSSA

• LAITAMALLA KÄDET MUUTAA
VOI MUUTTA ELÄMÄN SUUNNAN!

• PIENIKIN PUUTARHA HEMMOTTELEE
KAIKKIA AISTEJA SEKÄ HOITAA
MIELTÄ JA KEHOA

• ERI PUOLIKKE SUOMEA ON PERUSTETTU
• AISTI LUONTOPOLKUJA
• TERVEYS LUONTOPOLKUJA
• AISTI PUUTARHOJA
• AISMYYRYPUISTOJA
KAIKISSA ANNETAAN TEHTÄVIÄ
KOKEA MAATA, PUITA JA KASVEJA
KAIKILLA AISTEILLA!

• LUONTUYHTEYS JA MONIPUOLINEN
MIKROBIYHTEISÖ ON HYVÄKSI IHMISEN
TERVEYDELLE

• LUONNUN STERILIN YMPÄRISTÖ AIHEUTTAA
ELIMISTÖN PUOLUSTUSJÄRJESTELMÄN
HÄIRIÖTILLOJA, KUTEN ALLERGIOITA.

• LUONTO INNOSTAA
• RAUHOITTA
• PARANTAA KESKITTYMISKYKYÄ
• VÄHENTÄÄ NEGATIIVISIA
TUNTEITA
• LISÄÄ MYÖNTEISTÄ AJATTELUA

• MONIMUOTOINEN PUUTARHA ANTAA
• ENITEN AISTEILLE ÄRSYKKEITÄ
• ELVYTTÄÄ VÄSKNEEN MIELEN
• LUO KATSEEN TULEVAISUUTEEN

• KANNATTA MIEHTÄ OMAA PUUTARHAA
• SILTÄ KANTILTA, ETTÄ SAAVATKO
• KAIKKI AISTIT VIRIKKEITÄ JA
• EDISTÄÄKÖ OMA PUUTARHANHOITO
• LUONNON MONIMUOTOISUUTTA!

MITÄ KORVAT KUULEVAT?

KUULOAISTI

MELO JA TAUSTAHÄLY TIEDETAAN
VAIKEUTTAVAN KESKITTYMISTÄ
AIHEUTTA KEVOTTUUUTTA
KISÄÄ UNIHÄIRIÖITÄ

LUONNON ÄÄNET RAUHOLLTAVAT
JA TASAUTTAVAT TRESSIÄ
LINNUNLAULU
TUULENSUHINA
VEDEN SÖLINA
HEINÄSIRKAN SIRINÄ
KIMALAISEN SURINA

OMAN PUUTARHAN VOI RAKENTAA NIIN,
ETTÄ SE VÄHENTÄÄ MELUA!
MELUA VÄHENTÄÄ

- LEHTI- JA HAVUPUUT
- LEHTEVÄT PENSAAIT
- KUIPEILEVÄT KÖYNNÖKSET
- KUOHKEA MAANPINTA
- LEHTIKARIKE
- NURMIKKO
- PERENNAT

KOVEN PINTOJEN VÄLTÄMINEN

PUUTARHASSA AUKTAA HILJASEMPAAN AÄNIMAAILMAAN!

MITÄ SILMÄT NÄKEVÄT?

NÄKÖAISTI

LUONNOSSA, TAI PUUTARHASSA
KUKKIESSA
ENSIMMÄINEN HAVAINTO TULEE
KATSEEN KAUTTA!

IHMISTEN MIEHENKIINNON KOHTEET
OVIAT ERIKAISSIA, JOTEN JOKAINEN
NÄKEE ERI ASIOITA, VAIKKA
KATSOTTAISSA SAMAA KOHDETTA.

JUURI SILMIEN AVULLA IHMINEN
SAA PAHJON ÄRSYKKEITÄ, TAI
LONAIHEITÄ.

LUONNOSSA ON PAHJON KATSOMISTA

- ERI VÄRIT
- ERIKAISET MUODOT
- KASVIEN KASVUTAPA
- YKSITTÄISEN KUKAN RAKENNE

KAIKKI ERIKAISET NÄKÖHAVAINNOT
ÄRSYTTÄVÄT AISTEJA (HYVÄLLÄ TAVALLA)
LUOVAT MIELIKUVIA
TUOTTAVAT ILDA!

MITÄ SUO MAISTAA!

MAKUAISTI

 SUOMEN LUONTO ON MAKUAITTA, JOSTA TULEE OLLA KIITOLLINEN!

 KAIKKI LUONNONMARJAT

- SIENET
- KALAT
- VILLYRTIT YM

 SAAVAT MAKUAISTIMME HERÄÄMÄÄN

 OMA PUUTARHA VOI OLLA MYÖS "MARJEN MAAILMA"

 KESÄNAIKANA TULEE NAPSITTUA SUORAAN PUUSTA, TAI PENSAASTA

- VIINIMARJAT
- KARVIAISIA
- MANSIKOITA
- OMENOITA
- LUUMUJA
- KASVIKSIA
- YRTEJÄ

 MITÄ MONIPUOLISEMPI ON PUUTARHA SITÄ ENEMMIN TARHURI SAA PIRISTYSTÄ JA VITAMIINIA, SEKÄ TARPEELLISIA MIKROBEJA, KUN EI AINA TULE SIITÄ PUUTARHAHANSKAA OTETTUA KÄDESTÄ -

MIKÄ TÄÄLLÄ HAISOO?

HAJUAISTI

 HAJUAISTI KERTOO HYVÄN - SEKÄ PAHAN HAJUN!

 SE KERTOO MEILLE JOS VAIKKA JOKIN RUOKA-AINE ON PILAANTUNUT

 HYVÄT TUOKSUT OVAT YLEENSÄ PUUTARHASSA. NE KERTOVAT PÖLYTTÄJILLE MIKÄ MILLOINKIN KUKASSA JA SIINÄ SAMALLA HERÄTTÄÄ TARHURIN ETSIMÄÄN TUOKSUNLÄHDETTÄ!

 TUOKSUT OVAT HIENOVARAISIA JA JOSKUS NIIDEN LÄHDE ON VAIKEASTI HAVAITTAVISSA (vanamo)

 NE OVAT MYÖS TÄRKEITÄ. IHMISEN MUISTILLE, SILLA MONET HAJUT / TUOKSUT SAAVAT MEIDÄT MUISTAMAAN MÄÄRÄTTYJÄ ASIOITA.

- LAPSUUDEN MUISTOJA MUMMOJAS
- HAUTAJAISET
- HÄÄKIMPPU

 TUOKSUT OVAT TÄRKEITÄ PUUTARHAN HOIDOSSA, SILLÄ NE TUOVAT MUISTOJA JA LUOVAT UUSIA!

MILYÄ SE TUNTUU?

TUNTOAISTI

TUNTOAISTI TAITAA OLLA AISTI,
JOKA SAA ÄRSYKKEITÄ
PUUTARHASTA KAIKKEIN
ENITEN!

- JO KÄVELY PUUTARHAN KÄYTÄVILLÄ
ANTAA TUNTOAISTILLE TOIMINTAA
- LÄTÄKKÖÖN ASTUMINEN HERÄTTÄÄ
LAPIONVARREN KYLMYYS SAA
ETSIMÄÄN HANSKOJA
- RUUSUNOKSA TARTUU HIUKSIIN
JA SAA TARHURIN HERMOSTUMAAN
- PIIKKI SORMESSA SAA ETSIMÄÄN
PINSETTEJÄ
- IHANA RUUSU, SE PITÄÄ OTTAA
KÄTEEN JA TARKASTELLA CÄHEMIN
- PEHMOINEN "LAMPAAN KORVA" eli
NUKKAPÄHKÄMÖ SAA LEHTEENSÄ
SIKITYKSEN. JÄÄ
- JOKIN PEHMEÄ HAVU EI HIPAISEMATTI.

(TUNTOAISTI PITÄÄ MEIDÄT VALPPAANA
MITÄ YMPÄRIKÄ TAPAHTUU!

TARHURI TARVITSEE SUOJAA

PUUTARHA ON PARHAIMMILLAAN SILKHOIN
KUN SE ANTAA ASUKKAILLE

RAUHAA
SUOJAA
"VIRIKKEITÄ
LEPOHETKIÄ
MUKAVAA PUUTAA
VARJOA

KASVIT VÄHENTÄVÄT MELUA, PÖLYÄ,
SEKÄ ILMAANSAASTEITA.
IKÄÄNTYVÄN TARHURIN ON HYVÄ
AJATELMA MYÖS PUUTARHAA
LEVÄHDYS-PAIKKANA

JOTEEN PUUTARHAKAINUT,
TUOMIT JA PÖYDÄT
SOPIVISSA PAIKOISSA AUITAVAT
LEVÄHTÄMÄÄN PUUTEN KESKELLÄ

KASVIT VILHENTÄÄ, JOTEEN ON HYVÄ
ISTUTTAA KASVEJA OLESKELU-PAIKAN
YMPÄRIKKE.

VAAKEAT MATERIAALIT PIHATTELLÄ JA
OLESKELU-ALUEELLA VILHENTÄVÄT YMPÄ-
RISTÄ.

POHJOISEN PUOLELLE KANNATTAA
ISTUTTAA SUOJAKSI HAVUPUITA

PUUTARHA TUO IKÄHMISEN
PÄIVÄÄN
RYHTIÄ

ON SYV LÄHTÄÄ UNOS
KASTELEMAAN KUKKIA, TAI
KATSELEMAAN KUKKIA
ILO JA KAUNEUS LISÄÄVÄT
HYVÄÄ MIELTÄ
JA MURHEET UNOHTUVAT

 KOTIPIHA ON HELPOSTI SAAVUTETTU.."
 EI TARVITSE LÄHTÄÄ MIHINKAAN
 Pukeutumiseen riittää kotiasu
tai puutarhahaalari
 ON TURVALLINEN JA TUTTU
 EI OLE KELLOON SIDOTTU
 ERI VUODEN- JA VUOROKAUDEN
AJAT VAIHTELEVAT

 KOTIPUUTARHA ON IDENTITEETIN
ILMENTYMA

 TAMÄ ON MINUN PUUTARHANI
 SE ON OMANNÄKÖINEN
 ITSE TEHTY
 RAKKAUDELLA RAKENNETTU

 KOTIPUUTARHA YLLÄPITÄÄ JA
RUOKKII MUISTIA

 OHIKULKIESSA AJATTELEE, OMPA
TUO JUMALTEN KUKKA KAUNIS TMS.

 YSTÄVÄ KYSYVÄ KUKAN, TAI PENSAAN
 NIMEÄ
 KASVUOLosuhteita
 HELPPOUTTA KASVATTAA
 TALVEN KESTÄVYYTTÄ YM.

 KAIKKI TUO JA PALJON MUUTA
 RUOKKII MUISTIA
 PALAUTTAA MIELEEN
 LISÄÄ AJATUKSIA UUSILLE
URILLE

 YMPÄRISTÖN AISTITTAVIA
PIIRTEITÄ VOIDAAN KÄYTTÄÄ
APUNA, JOS MUISTISAIRAUS
ALKAA VAIVATA.

 TUTUT KUKAT, TUOKSUT,
MAUT, ÄÄNET JA VÄRIT
PALAUTTAVAT MONIA ASIOITA
MIELEEN JOPA VUOSI-
KYMMENTEN TAKAA!

PIENIÄ "KIKKAROLMOSSIA" TARTURIN AVUKSI

HARAT, HARAVAT, KUOKAT. YM

- PITKÄ- TAI PUOLIPITKÄVARUISIA
- HELPOTTAA TYÖNTOKOA
- SÄÄSTÄÄ SEHKÄÄ
- LÖYTYY HELPOMMIN (VÄRIKÄS VARSILAUTTA LÖPTYMÄÄN)

TYÖKONEET

- HELPOKÄYTTÖISIÄ, HUOLLETTUJA
- RUOHONLEIKKURI } ITSE VETÄVIÄ
- LUMIHLIKKO } SÄHKÖSTARTTI

ITSEKERÄÄVI, HELppo

NURMIKONSILPPU LAITTA KASVI-MAANKEM.

- KÄSITRIMMERI OIVA APULAINEN VUOHENPUTKEN YM. TORJUNNASSA (ON MYÖS VARRELLISIA!)

APUJOUKKOJA ON HYVÄ SAADA PENSASAIKAN LEIKKAAMISEEN PUIDEN JA PENSAIDEN RAIVAUKSEEN SUURTEN KEHTIKASOJEN POIS KULJETTAMISEEN

KASTELEN HELPOTTAMINEN

- KESÄKUKKIEN VÄHENTÄMINEN
- PIENET, YKSITTÄISET RUUKUT POIS
- KASTELUKAITTEIDEN HELppo - KÄYTTÖISYYS

KATEVIIVELU PIDÄTTÄÄ KOSTEUTTA

ERILAISTEN KATTEIDEN KÄYTTÖ

- KASVI-MAANKEM → NURMISILPPU
- KESÄKUKKI → -" SAMMAM
- PERENNOIHA → -" - LEHTISILPPU
- HAVUKASVEIHA → -" - KUORIKATE

NURMIKON TIIVY voi ANTAA KASVAA NIITYN.

ISOHA PIHALLA voi AJAA SOPIVIIN KOHTIIN RUOHONLEIKKURILLA KÄYTTÄVÄT JA ANTAA MUUN ALUEEN KASVAA!

HUONTO KUITTAA JA TARTURIKKA VÄHEMMÄN PUUTAA!

Ekologinen ratkaisu kun ei BENSAA PALA NIIN PALJON.

PUUTARHA HELLII MIELTÄ, ANTAA USKOA TUKEVAISUUTEEN
JA LUO YHTEYDEN PUUTARHAN YSTÄVIIN!

 PITAÄKÖ UURASTAA, VAI ONKO
TERVEYDEKSI PELKKÄ OLESKELU?

 PUUTARHANHOITO LISÄÄ MYÖS
YHTEISÖLLISYYTTÄ

 VOISI SANOA, ETTÄ TILANTEEN MUKAAN
JOSKUS TARVITSEE REIPASTA TOIMINTAA
JA TOISEN KERRAN LEPÖÄ JA MUKAVAA
OLESKELUA JA JUURI PUUTARHA
ON SE JOKA ANTAA PUITTEET ERILAISIIIN
TOIMINTOIHIN.

 ON HYVÄ KUULUA SAMANHENKISTEN
KANSSA YHDISTYKSEEN, JOKA
ON YHTEINEN INTO JA PÄÄMÄÄRÄ
ERILAISET TAPAHTUMAT

 VHREÄN PARANTAVAAN VOIMAA KANNATTAA
LUOTTAA

- TUPAILLAT
- RETKET
- PIHAKÄVELYT
- MATKAILU

PUUTARHASTA EI PITÄISI OTTAA MILLOINKAAN
TRESSIÄ, VAAN RAUHOTTUA HUOMAAMAAN
SEN ANTAMA ELÄMYKSELLISYYS JA KUUNNELLA
JUURI SENHETKISIÄ OMIA TARPEITA!

- LUOVAT YSTÄVYYS SUHTEITA
- TUOVAT MUKAVIA KOHTAAMISIA
- ON MUKAVA OLLA YHTEISEN
ASIAN ÄÄRELLÄ

OMA PUUTARHA ANTAA HYVÄT MAHDOLLISUDEI
LUODA HYVÄNOLONTUNTEITA JA VIRKEYTTÄ
PUUTARHA EI TARVITSE OLLA SUURI, KUN SE
ANTAA JO HYVÄT PUITTEET HYVINVOINTIIN
PARVEKE, VAI HUONEKASVIT OVAT MYÖS
VHREÄÄ VOIMAA!
JOPA YKSI TÄRKEÄ HUONEKASVI VOI TUOTTA
ILDA, PARANTAA MIELIALAA JA LUODA
TARPEELLISEN OLON!

- YHTEYS LUONTOON ON
MYÖS MERKITYKSELLINEN
- LUONTOTIETOUS LISÄÄNTYY
- LINNUT JA PERHOSET TUOVAT
OMAN LISÄNSÄ PUUTARHAAN
- PUHDAS LUONTO ON YKSI
SUOMALAISTEN ETUOIKEUS!

RUOTSALAINEN DOSENTTI PATRIK GRAHN ON TUTKINUT
PUISTOJEN JA VIHERALVEIDEN KÄYTTÖÄ JA MERKITYSTÄ.

SEURAAVAT 8 LAATUTEKIJÄÄ LISÄÄVÄT IHMISTEN VIIHTYMISTÄ!

LAINAAN NÄITÄ PIIRTEITÄ VAPAASTI MUOKATTUNA YLEISESTI PUUTARHAN
VIIHKVYYDEN LISÄÄMISEKSI, MUTTA ERITYISESTI TÄSSÄ LUENNOSSA
IÄKKÄIDEN TARHUREIDEN PUUTARHAN PERUSTAKSI JA ILON TUOJAKSI!

1. RAUHALLISUUS

TARVE OHLA RAUHASSA ON IHMISSILLÄ SUURI.
SAA NAUTTIA LUONNONÄÄNISTÄ (TUULEN SOHINA, VEDEN SOLINA)
LIIKENTEEN MELO HÄLVE NE. RAUHALLINEN PAIKKA ON SIISTI

2. VILKHI LUONTO

LUONTO LUMOAA, KUN SE ON SALAPERÄINEN.
KIVIA PEITÄÄ SAMMAH, POLUT KÄTKYTYVÄT TIHEIKKÖÖN
PERHOSET, LINNUT, JÄNIKSET YM. VIERAILLEVAT JA ILOSTUTTAVAT

3. MONIMUOTOISUUS

VUODENAIKOJEN VAIHTUMINEN, TARKKAILTAVAA
YMPÄRI VUODEN. MONIMUOTOISUUS LISÄÄ YMPÄ-
RISTÖN JA TARHURIN HEVIN VOINTIA

4. TILA, JOHON VOIPYSÄHTYÄ AJATTELEMAAN JA ELPYMÄÄN

ISTUTUKSET LUOVAT YMPÄRISTÖN. ISOT
KASVIT (= PUUT) LISÄÄVÄT RAJATTOMUUDEN
TUNTUA. TOISAALLA VOI KOKEA TURVAHI-
SUUTTA OMASSA SULJETUSSA TILASSA.
AJATUKSET LEPÄÄVÄT JA UUDISTUVAT
VIHREÄSSÄ YMPÄRISTÖSSÄ POISSA KYLTtien
JA MERKKIEN MAAILMASTA

5. YHTEINEN TILA

MISSÄ VOI NAUTTIA KESÄSTÄ, PUUTARHASTA RUUASTA YM. OMAN PERHEEN KESKEN KUTSUA YSTÄVÄT KYLÄÄN JA PUUTARHA-YSTÄVÄT PIHAKÄVELYKYLÄ!

6. LEIKKIPAIKKA

LAPSILLE, TAI LAPSEN LAPSILLE PUUTARHA ON SEIKKAILUMAA, JOSSA VOI PELATA, NAUTTIA SADOSTA JA KOKEA LUONNON IHMEITÄ ITSEKHEENKIN VOI LUODA ILOA TUOTTAVAN KEITÄÄN, JOSSA ON ASIOITA (esim. PATSAITA NOJATUOKI, RIIPPUKEINU YM.) MISTÄ PITÄÄ

7. KESKUS-TAI JUHLAPAIKKA

PAIKKA, JOSSA VOI PITÄÄ "JUHLIA, SYNTTÄREITÄ, HÄITÄ, HÄÄPÄIVÄ YM. TÄRKEITÄ TAPAHTUMIA!"

8. KULTTUURIA TARJOAVA

VANHAAT PUUT JA ISTUTUKSET OVAT PUUTARHA KULTTUURIA PARHAIMMILLAAN. VANHAAT RAKENNUKSET KERTOVAT PAIKAN HISTORIAA. NÄIKKÄ ON LUMOVOIMANSA JA SYMBOLINEN ARVONSA!